

Eerst het goede nieuws. In de strijd tegen de uitstoot van broeikasgasen boekt 's werelds belangrijkste economie, de Verenigde Staten, progressie. Het land heeft de rol van steenkool in de totale energiemix de afgelopen jaren behoorlijk teruggedrongen. Het aandeel van steenkool in de Amerikaanse energieproductie is in de eerste jaarhelft teruggevallen naar 37 procent. In 2007 was dit nog 50 procent. Wanneer het zogenoemde 'Clean Power Plan' van president Obama in werking treedt, zal het belang van steenkool nog verder verminderen.

De Energy Information Administration (EIA), een onderdeel van het Amerikaanse ministerie van Energie, onderzocht wat de gevolgen zullen zijn voor de steenkoolindustrie. Volgens de EIA zal de Amerikaanse steenkoolproductie tegen het einde van het lopende decennium met een vijfde dalen. In 2035 zal de output volgens de voorspellingen zelfs 32 procent lager liggen.

Die dalende productie wordt echter geheel tenietgedaan door ontwikkelingen elders op de wereld. Als de huidige trend doorzet, zal er alleen al in India in de komende vijf jaar 2,5 keer zoveel productiecapaciteit bijkomen als in de Verenigde Staten zal verdwijnen. De Indiase overheid schopt daarmee tegen de schenen van de Verenigde Naties die in het kader van hun ambitieuze 'Sustainable Development Goals' de uitstoot van broeikasgassen substantieel wil verminderen. Binnen de groep van opkomende economieën is India de meest vurige verdediger van steenkool. Om de massale armoede onder de bijna 1,3 miljard inwoners enigszins te verzachten, is toegang tot goedkope elektriciteit

ALS DE HUIDIGE TREND DOORZET, ZAL ER ALLEEN AL IN INDIA IN DE KOMENDE VIJF JAAR 2,5 KEER ZOVEEL PRODUCTIE-CAPACITEIT BIJKOMEN ALS IN DE VERENIGDE STATEN ZAL VERDWIJNEN

cruciaal. En laat steenkool nu net een goedkope en overvloedig beschikbare energiebron zijn.

Het feit dat het tegelijk om een van de meest vervuilende fossiele brandstoffen gaat, is voor India niet meer dan een vervelende bijkomstigheid. De regering van India is niet blind voor het mondiale klimaatprobleem, maar argumenteert dat de industrielanden en ook de ontwikkelingslanden die een stap verder staan in hun economische evolutie gedurende verschillende decennia hebben kunnen profiteren van goedkope steenkool. Nu het de beurt is aan India zou dit ineens niet meer mogelijk zijn, en dat pikt het land niet. Binnen de Verenigde Naties verzet India zich daarom tegen elk klimaatakkoord dat de economische belangen van het land zou kunnen schaden. Volgens India moeten de grootste aanpassingen van het Westen komen.

AFBOUWEN

Intussen is ook China, de grootste gebruiker van steenkool, bezig met een omslag. Naar verwachting zal het Chinese steenkoolverbruik nog groeien tot 2020 om daarna langzaam maar zeker af te nemen. Dat effect is te danken aan de veranderende

economie in China. De groei van het land wordt steeds meer gedreven door binnenlandse consumptie en minder door de energielurpende infrastructuurinvesteringen.

Ook in Japan zal het steenkoolverbruik komende tijd gaan afnemen. Na de kernramp in Fukushima importeerde Japan meer steenkool om het wegvallen van nucleaire energie te compenseren. Daardoor evolueerde Japan naar de derde grootste invoerder van steenkool ter wereld (achter China en India). Verwacht wordt dat de geplande heropening van twee kerncentrales die ontwikkeling weer zal keren.

SECTOR IN PROBLEMEN

Ondanks de nog steeds ferme vraag verkeert de steenkoolproducerende sector in zware problemen. Er wordt veel meer steenkool geproduceerd dan de markt vraagt. De vraag naar *metallurgical coal* (cokes) – steenkool die gebruikt wordt bij de productie van staal – heeft zwaar te leiden onder de crisis in de staalsector.

Bij *thermal coal* of *steam coal* dat dient als brandstof om elektriciteit op te wekken, is evenmin reden tot optimisme. Producenten blijven steenkool delven, terwijl de lage gas- en olieprijs voor extra concurrentie zorgen.

DARWIN AAN HET WERK BIJ STEENKOOLEDRIJVEN

Een direct gevolg van de lage steenkoolprijzen is dat er in de sector een ruw proces van natuurlijke selectie om zich heen grijpt. Bij heel wat bedrijven uit de steenkoolindustrie staat het water tot aan de lippen. Dit is vooral het geval bij de zogenoemde *pure plays*, bedrijven die uitsluitend steenkool produceren en niet gediversifieerd zijn

naar andere grondstoffen, zoals dat bij grootmachten als Glencore en Anglo American wel het geval is. Door de lage prijzen, gekoppeld aan hoge productiekosten en de erfenis van vaak dure overnames uit het verleden, kampen deze met een hoge schuldenlast. Door de duurdere dollar is de concurrentiepositie van de Noord-Amerikaanse steenkoolproducenten bovendien sterk verzwakt.

Binnen de sector onttrekt geen enkel bedrijf zich aan het onheil. Peabody Energy, de grootste Amerikaanse steenkoolproducent, zag de afgelopen 12 maanden de marktwaarde met meer dan 85 procent verdampen. De totale beurswaarde van alle publiek genoteerde steenkoolbedrijven is teruggevallen naar minder dan 20 miljard dollar. In 2011 lag dat cijfer nog vier keer zo hoog.

Beterschap valt op korte termijn niet te verwachten voor de sector. Zowel bij thermal coal als metallurgical coal is overproductie de kern van het probleem, en zolang dit niet wordt aangepakt, is geen duurzaam herstel mogelijk. Maar als de overcapaciteit wordt afgebouwd, dan zullen de bedrijven die in de huidige marktomstandigheden kunnen overleven, zeker sterker uit de crisis komen.

OVER DE AUTEUR

- **Koen Lauwers is onafhankelijk financieel analist, gespecialiseerd in grondstoffen**
- **Lauwers heeft geen belangen in genoemde producten en bedrijven**